

VITA MARINA

MAANDBLAD GEWIJD AAN ZEE-AQUARISTIEK EN ZEE-BIOLOGIE

de jaargang, no. 4.

Redactie: BOB ENTROP

April 1958.

HET 5 DE PINKSTERKAMP IS IN ZICHT !

Wanneer de bomen in hun blad schieten en de hyacinthen hun geuren verspreiden, ontwaakt ook in zee het leven, worden poeltjes en plasjes bevolkt en peinst het Bestuur van Biologia Maritima weer over een Pinksterkamp.

Reeds 4 jaar achtereenvolgens wisten wij rond Pinksteren een gezellige groep zeebeestenminnaars bijeen te brengen in de een of andere kapitale boerenschuur, die door nijvere handen in no time tot een slaapzaal, een eetzaal, een "laboratorium" met aquaria en veel potjes en pannetjes werd omgetoverd. Gezien het feit dat de omgeving van Ierseke in Zeeland ons altijd een rijke buit heeft opgeleverd, meenden wij ook dit jaar weer onze intrek te moeten nemen op Hoeve Zweedijk, aan de Grintweg. Een gastvrij oord, waaraan de oude garde onder ons zeker prettige herinneringen zal hebben.

In het afgelopen jaar hebben wij heel wat nieuwe leden in onze registers mogen inschrijven, mensen waarvan wij alleen nog maar de naam kennen, met wie wij hoogstens eens een enkele brief hebben gewisseld, maar die wij nu willen opwekken om eens persoonlijk kennis te komen maken.

Natuurlijk doen wij in het Pinksterkamp -waarvoor U hierbij tevens een inschrijfformulier ontvangt- nog wel iets anders dan alleen maar kennis maken, maar voor een band in Biologia Maritima is een Pinksterkamp, waarbij de mensen eens enkele dagen met elkaar optrekken, zeer belangrijk. Voor de oningewijden willen wij nog wel even iets naders over het Pinksterkamp vertellen.

De bedoeling is dan dat zoveel mogelijk leden -en vooral de inlanders zouden wij nu zo graag eens ontmoeten- naar Ierseke komen om daar onder deskundige leiding het veld in te trekken om de zeedieren in hun natuurlijk milieu te leren kennen. Wanneer we geen zee-aquarianers waren was hiermee de zaak, kort gezegd, bekeken, maar natuurlijk willen we graag onze aquaria met vers materiaal bevolken wanneer we van het pinksterkamp thuiskomen.

Daarom staan in de schuur een grote platte bak en meerdere kleine aquaria opgesteld, waarin we de vangsten deponeren. 's Avonds bestaat er dan gelegenheid om kijkend en genietend van al het gewriemel van poten en vinnen in de aquaria Uw kennis omtrent deze dieren te verrijken. U vraagt maar en wij zullen trachten op alle vragen te antwoorden.

Bij het naar huis gaan wordt de buit verdeeld en gaat U dus zeker niet met lege bunnen naar huis. Materialistisch gezien is een bezoek aan het Pinksterkamp dus wel de moeite en de kosten waard. Maar laten we vooral de waarde van het veldwerk -het leren kennen van de dieren en hun gedragingen- niet te laag aanslaan. We moeten als het ware één worden met de ons omringende natuur en daardoor een inzicht leren krijgen in het milieu, de omstandigheden en mogelijkheden. We willen immers thuis de dieren een zo natuurlijk mogelijk milieu verschaffen? Maar hoe zouden wij dat kunnen, wanneer we nooit met eigen ogen dat milieu aanschouwd hebben?

Een bezoek aan een Pinksterkamp is een bezoek aan de bron van al dat schone en interessante, waarvan wij thuis in onze aquaria genieten. Het verwondert ons ieder jaar weer dat er altijd een bepaalde groep leden, met een bepaalde instelling t.o.v. het zee-aquarium en de zee-biologie, ons kamp bezoeken. Een bepaald soort mensen.

Nu moet ik oppassen dat iedereen mijn woorden goed verstaat en ik niemand kwets, want dat is de bedoeling niet. Natuurlijk kan iedereen op zijn manier zich met een zee-aquarium bezighouden. De een heeft een aquarium louter uit schoonheidsoverwegingen, de ander prefereert de misschien vaak troebele studiebak, maar een ding staat vast: hoe dieper men zich in zijn hobby (of zo U wilt studie) weggraaft, hoe interessanter de zaak gaat worden. Men krijgt hoe langer hoe meer -of misschien ook juist wel minder- inzicht in de schoonheid en het wonder van de levende natuur. We zeggen zo vaak: Een aquarium is een brokje natuur in huis. Accoord met deze leuze, maar dan moeten we zelf toch ook wel de echte natuur kennen, waaruit we dit brokje weggesleept hebben.

Grijpt daarom, beste mensen, éénmaal per jaar de kans om met ons aan de bron van al deze aquariumschoonheid te vertoeven. Aanschouw eens éénmaal per jaar die wereld, die gemeenschap, waarin de dieren die U nu in Uw aquarium verzorgt, eigenlijk thuis horen. Kom dan tot de ontdekking dat ons aquarium, hoe mooi ingericht en hoe goed verzorgd ook, slechts een armzalig product is, en de vergelijking met de vrije natuur altijd moet verliezen.

Maar..... kom dan tevens tot het genotvolle besef dat een zee-aquarium toch wel iets heerlijks is omdat we "arme" zeedieren, die ook ons imitatie zeetje nog wel voor lief willen nemen, zo van nabij kunnen observeren.

Beste mensen, wanneer we een natuurhistorische liefhebberij bedrijven, moeten we oppassen niet in dezelfde fout van de wetenschap voor 50 jaar te vervallen, toen men de biologie ook vanachter de groene schrijftafel meende te moeten beoefenen.

Nog maar jong is de wetenschap die veldbiologie heet, maar wat een genot is het om haar te beoefenen, niet met de geurtjes van formaline of alcohol uit laboratorium of museum in je neus, maar met een stijve bries die je een druipneus bezorgt en..... je vingers wel eens krom laat staan van de kou.

Wie nu zegt: Juist daarom mij niet gezien, is - en dat durf ik hier wel te zeggen - niet uit het echte goede hout gesneden. Als mens is hij geen haartje minder dan zij die nu eenmaal graag met rubberlaarzen door slikken en plassen ploeteren, stenen keren en overal hun speurend en spiedend oog laten gaan, maar..... hij mist wel erg veel. Hij mist de charme van het buiten zijn, van het in de natuur vertoeven, van het zelf ontdekken en waarnemen. Hij mist de vreugde van een zeldzame vondst en het voldane gevoel na een succesvolle excursie.

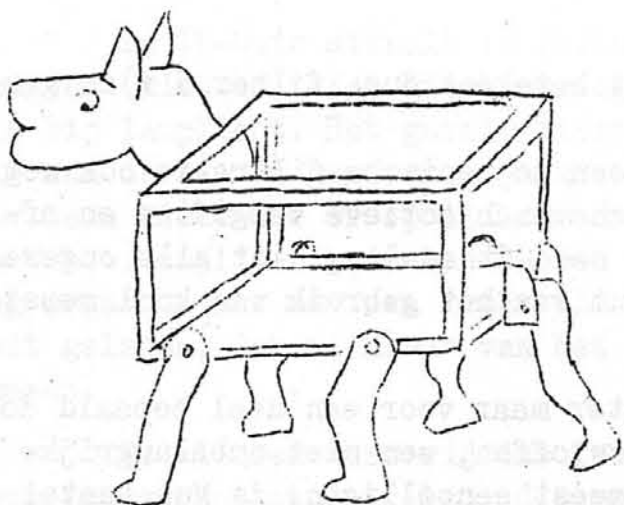
Voor wie deze vreugde kent, wil ik deze regels niet schrijven. Voor wie hem niet kent, doen deze woorden misschien overdreven poëtisch of goedkoop aan. Wie deze vreugde niet kent kan haar wel leren kennen. Niet door veel van deze verhaaltjes te lezen, maar door de stoute schoenen -of nog beter de rubberlaarzen- aan te trekken en te zeggen:

"Ik ga naar het a.s. Pinksterkamp, want ik ben wel eens nieuwsgierig naar de praktijk!" En dan zit U op het goede paard.

Wanneer we U in Ierseke ontmoeten, dan moet het wel heel gek gaan, wanneer wij U niet enthousiast voor het schepnetwerk of het stenen keren kunnen krijgen.

Neem nu Uw vulpen en vul het formulier even in. Dan bent U in ieder geval verzekerd van een paar mooie Pinksterdagen!

Bob Entrop

HET IDEALE ZEE-AQUARIUM

EEN SCHAAP MET VIJF POTEN.

door A.P.Amir

U mag het best weten, ik ben diep ontevreden. Hoewel ons aquarium een bron is van telkens weer nieuwe uren van genot, is elke tocht naar het strand voldoende om een zekere teleurstelling op te wekken over dat gepruts thuis.

Gelukkig maar, stel je voor, dat het aquarium mooier werd dan de zee zelf!

Telkens weer wanneer we een spartelende Horse makreel in de zon zien schitteren of genieten van het wonderbaarlijke kleurenspeel, dat een toefje Iers mos te zien geeft, zijn we stil van bewondering en met weerzin denken we aan de vale visgedaanten en verpieterde wiertjes thuis.

En heeft U het verschil wel eens geroken tussen de geur van een kruik vers zeewater en het neutrale luchtje dat uit Uw bakje opstijgt?

Nu is papier geduldig en men kan moeiteloos een constructie op touw zetten, waarin aan alle wensen tegemoet gekomen wordt. Eenvoudige overwegingen leren dan echter tevens de bezwaren kennen en alles tegen elkaar afwegend komt men zo tot bepaalde praktische conclusies.

Speelt U het spel mee?

*
*
*

Wanneer we ons een fraai aquarium voorstellen, dan moet het aan bepaalde technische en aesthetische eisen voldoen. Bij de techniek hoort dan ook de betrouwbaarheid, d.w.z. geen nachtelijke zondvloed over het tapijt of knallende kortsluitingen. Of erger.

Het belangrijkste is de bak zelf. Het water moet natuurlijk glashelder zijn, de lichtval fraai, d.w.z. alles moet goed zichtbaar zijn en toch geheimzinnig van licht en schaduw.

De opbouw van bodem en event. achterwand is puur een kwestie van smaak en keuze, maar in elk geval moeten de dieren in leven blijven en - als het kan - zich thuis voelen, wat gauw genoeg blijkt uit hun gedrag.

En graag wat zeewier om de zaak op te fleuren. Buiten in zee wiegen de planten in de golfslag, hoort in een aquarium ook geen levendige waterbeweging?

De standplaats is natuurlijk belangrijk, liefst in onze woonkamer; het geheel moet dus het aanzien waard zijn.

We hebben nu een aardig verlanglijstje en zullen de verschillende punten eens gaan bekijken.

*
*
*

Helder water

Zoals U weet kan men troebel water helder krijgen door het te laten staan, waardoor het vuil bezinkt, of men kan het filtreren. Aangezien we meestal vuil opwervende vissen hebben, zal een filter onmisbaar zijn. We drijven constant het aquariumwater door een filterbak, waarin een vuilvangende laag filterkool of schelpengruis (kippengril). Het filter werkt beter naarmate de massa groter is, de waterstroom er doorheen langzamer en de gruis kolom hoger. In openbare aquaria, zoals in Artis, bevindt vijfzesde van de

totale watermassa zich voortdurend in de filters! Dat betekent dus: filter 5 x zo groot als aquarium!

Filterkool is een prachtige substantie, die behalve een mechanische filtratie ook nog een zuivering teweeg brengt door het adsorberen van chemisch actieve vergiften en afvalstoffen. Aangezien de kool deze functie maar kort behoudt en lang niet alle ongewenste stoffen worden gebonden, wordt, lijkt mij, het nut van het gebruik van kool meestal sterk overschat.

De helderheid van het water in zee wordt echter maar voor een deel bepaald door verontreinigingen met modder, zanddeeltjes of andere stoffen, een niet onbelangrijke rol spelen echter de microscopische plantjes en dieren, meest eencelligen. Is hun aantal groot, dan wordt het water minder doorzichtig. Bovendien vormt dit microscopische grut het voedsel voor myriaden larven en schaaldiertjes, wat een verdere troebeling geeft.

Het aardige is, dat deze factor duidelijk wordt, zodra we voldoende licht boven het aquarium aanbrengen. Bij stilstaand water zien we dan in de bovenste lagen een wit waas, met een loupe zien we daarin duizenden buitelandse en rondzwemmende witte stipjes, die onder de microscoop uit de meest fantastische schepseltjes blijken te bestaan. Een deel is na een week al gemakkelijk met het blote oog waar te nemen.

Vermeerderen we het licht, dan neemt het aantal toe, de helderheid van het water af. Nooit ontstaat op deze wijze groen water. Dat gebeurt pas als zeewater, waarin weinig diertjes, ineens in de zon geplaatst wordt. Er treedt dan een enorme toename van de plantjes op. De koeien kunnen dan het gras niet aan.

We zien dus, dat de waterhelderheid in hoofdzaak door de factoren waterstroming, filtratie en plankton bepaald wordt. Het plankton passeert de filters ongehinderd, en komt er voor een deel niet in terecht.

Om een helder aquarium te bezitten zullen we met weinig licht moeten volstaan of de hulp van daglicht inroepen (waarover later). Op het punt van waterstroming komen we nog terug.

*
*
— —

Verlichting.

Wie in de donkere zalen van het Artis-aquarium rondloopt, treft daar helder verlichte aquaria aan. De mooiste bakjes b.v. dat met de zonnerozen (*Cerianthus* sp.), blijken te worden verlicht door een enkele 100 Watt gloeilamp. Een prachtig effect van dansend lichtspel over de zandbodem wordt er verkregen door de uitstromer van de filter precies onder de lamp boven de oppervlakte te plaatsen. Het neerdruppelend water veroorzaakt golfjes en daardoor verschietende schaduwen.

Dat deze aquaria zo helder verlicht lijken met zo weinig lampen is te danken aan een eigenschap van ons oog, adaptatie genaamd. In het donker wordt ons oog wijd, het netvlies overgevoelig voor licht. Ongetwijfeld laat een aquarium zich het mooist bezien in een donker vertrek; er is dan ook geen reflexie op de voorruit.

We komen nu op een teer punt, namelijk de aard van de lichtbron. Wegens de relatief geringe warmte die de TL-buis uitstraalt (valt in de zomer toch nog tegen!) wordt hieraan de voorkeur gegeven. Ook heeft men 3x meer licht dan bij gloeilampen van hetzelfde vermogen. Maar wat voor licht!

Een gloeilamp heeft een continu spectrum, d.w.z. alle golflengten zijn vertegenwoordigd. De totaalindruk op ons oog is een warm geeloranje. Een bijzonder kleurtje! Het is ouder dan de eerste gloeilamp, de mens kwam er mee in aanraking toen het eerste hout vlam vatte. Het is de vertrouwde kleur van het vuur: het licht dat tevens warmte en daarmee leven en veiligheid betekent. Welke waarde deze kleur had, werd men zich bewust, toen de TL-buis op de markt verscheen.

De TL-buis straalt in feite een discontinu spectrum uit, d.w.z. bepaalde golflengten (kleuren) zijn sterk vertegenwoordigd, andere nauwelijks. De maxima liggen anders als bij lamplicht. Het gevolg hiervan is, dat een vreemd kleurtje ontstaat en de namen die aan de buizen gegeven zijn moeten met wat zout genomen worden, want "daglicht" is b.v. een kleur die er op lijkt maar er in werkelijkheid beduidend van verschilt of men moet b.v. daglicht bedoelen in een witgekalkt vertrek om zo en zo laat. Nog erger is het met een kreet als "warmtint de luxe". De luxe hiervan is enkel in het feit gelegen, dat de kleur van het licht niet al te erg vloekt met het licht van gloeilampen.

De kleuren waar wij ons leven lang zo intens van genieten worden echter gevormd door teruggekaatste stralen, die van de lichtbron op het voorwerp vallen en dan ons oog bereiken. Zo moeten we constateren, dat het teruggekaatste licht van een gloeilamp en een TL warmtint de luxe beduidend andere kwaliteiten heeft, wat logisch is, gezien de spectrumverschillen. Hoewel het licht van deze TL-buis dus veel van lamplicht weg heeft krijgen de dingen er een heel ander aanzien bij. Dit is niet de enige moeilijkheid die TL ons biedt!

Ons geestes oog is geijkt op de zon, d.w.z. de kleuren die de dingen in het volle zonlicht vertonen, ervaren we als de juiste, de mooiste, kortom de "natuurlijke". Op een donkere dag hebben de dingen een heel andere kleur, de rode papaver vertoont een heel ander rood dan in de zonneshijn. Toch zien we dat nauwelijks! Wel neemt ons oog het verschil waar, maar onze hersenen "praten dit verschil goed", ze weten wel beter. Onbewust geven we alles zoveel mogelijk de kleurwaarden zoals we die uit zonnige dagen kennen. Onze Oosterburen spreken van "Gedächtnisfarben".

Dit merkwaardige feit komt schitterend voor de dag als we een kleurendia maken op de genoemde donkere dag. Bij het projecteren vinden we opeens de kleuren niet goed, onnatuurlijk. Wat gebeurt er? De werkelijke kleuren van die donkere dag, feilloos door de fotografische laag geregistreerd worden door onze geest niet geaccepteerd: onze fantasie schiet tekort! De papaver konden we zien als de "zonnige papaver", met het kleurenplaatje van de bloem lukt het niet! Het merkwaardige is, dat we die correctie ook aanbrengen bij gloeilampenverlichting en beslist niet bij TL-schijnsel!

Samenvattend:

- 1e. Het TL schijnsel geeft de dingen een andere kleur dan gloeilampenlicht doet.
- 2e. We corrigeren de kleurverschillen die ontstaan tussen daglicht en lamplicht wel, die ontstaan tussen daglicht en TL-schijnsel niet!

Gevolg: TL geeft onnatuurlijke kleuren.

Daar staan we nu! Wat hebben we aan het technisch bruikbare en voordelige fluorescentielicht, als we het lelijk vinden! Ongetwijfeld zullen er in de toekomst meer TLkleuren gefabriceerd worden, beter aansprekend, mooier van spectrum. Vóór het zover is kunnen we maar enkele dingen doen.

We kunnen de intensiteit verhogen waardoor een vaak ongedachte verbetering ontstaat; we kunnen verschillende buistypen samen gebruiken en door de kleurenkeuze van bodem en achterwand bepaalde effecten versterken of vermijden.

Tenslotte een lijstje eigenschappen van de TL-buizen, zoals we die persoonlijk meenden vast te stellen. Niemand hoeft het hiermede eens te zijn!

Daglicht (no.55): doet fris en helder aan. Groene planten mooi, zilvergeschubde vissen prachtig, het water een (niet onnatuurlijk) blauw waas. Alle kleuren rood afschuwelijk groezelig, lak- en bruinkleurig.

Wit (no.33): géén ervaring.

Wit de luxe (no.34): doet aan daglichtbuis denken echter heller en minder blauw. Hard, vervelend licht. Sommige kleuren blauw komen fraai door.

Warmtint (no.29): een rood paarsig licht, waarin vooral de kleuren paars-violet oplichten. (Wasrozenpuntjes, paarse korst!) Alle rood wordt wat violet.

Warmtint de luxe (no32): aanzienlijke versterking van alle kleuren geel en bruin en een tamelijk aardige roodweergave (haalt nog niet bij gloeilampenlicht!) Alleen gebruikt maken ze het aquarium wat geelbruinig, saai.

Het is niet zo, dat alle buizen tesamen het daglicht het meest zouden benaderen. Er treden allerlei effecten, versterkingen enz. bij op die niet te voorzien zijn. Proberen is het enige. Ons voldoet nog het meeste de combinatie van daglicht en warmtint de luxe, maar dat verandert nog wel weer!

(wordt vervolgd)

IK WEET NIET WAAR IK ZE ZOEKEN MOET !!!

door Bob Entrop.

Leest U nu alstublieft niet "Ik weet niet waar ik het zoeken moet!", want dan moet U niet bij mij, maar bij de huisdokter of een psychiater zijn. Neen met "ze" heb ik onze zeedieren op het oog. Ik heb namelijk meermalen tijdens de excursies, waaraan ook beginners deelnemen, gemerkt dat zij stom verbaasd staan wanneer ik in no time een groot aantal beesten te voorschijn weet te toveren. Dit was voor hun inderdaad toveren, want zij zagen geen enkele dier kruipen of zwemmen en nadat ik even onder een rotsblok gegrabeld had, kreeg ik zo maar hokus pokus een aantal dieren te pakken.

Natuurlijk heeft de zeebiologie en het veldwerk niets met zwartekunst of paranormale verschijnselen te maken. Het zijn gewoon de ervaring van het veldwerk en een brok theoretische kennis omtrent de levenswandel van zeedieren, die je in staat stellen om meestal met succes in een terrein -ook al is het een wildvreemd terrein- te opereren.

De kunst om succesvol veel dieren te zien te krijgen of te verzamelen, hangt van deze factoren af en misschien komt er toch nog wel een dosis geluk (en dat is nu biologisch bijgeloof) en een goed voorgevoel (dus toch een beetje paranormaliteit) bij om de hoek kijken. De eerste twee factoren kan iedereen die veldwerk wil bedrijven onder de knie krijgen. Thuis bij de warme kachel gaat hij gewoon een aantal dikke biologische pillen doorwerken (valt wel mee: neem hiervoor maar de Sea Shore van Yonge) en gewapend met enige kennis trekt U er de eerstvolgende keer op uit.

Dan weet U -want dat heeft Mr. Yonge U geleerd- dat U vissen doorgaans niet in de spatzone moet zoeken, dat tweekleppige schelpen doorgaans in het zand een verborgen leven leiden, dat krabben en kreeften zich graag onder stenen verstoppen, waar ze vaak gedurende de gehele ebtijd vertoeven. Dat eigenlijk alle dieren die bij eb droog komen te vallen zich aan de uitdrogende werking van de zon en de wind willen onttrekken. Zij zoeken daartoe de koelte en de vochtige holletjes onder stenen en wieren uit. Daar zijn ze veilig, totdat wij natuurlijk komen, die deze plekjes ook kennen.

Wie een wad betreedt is oppervlakkig -en dit is zeer letterlijk- gauw uitgekeken. Een wad is aan de oppervlakte nu eenmaal arm en logisch, want waar vinden de dieren in deze slikwoestijn enige beschutting of dekking? Hoogstens onder of tussen een mosselkluit of enkel verspreid liggende stenen. Nu daar vind je ze dan ook. Of..... de dieren kruipen in de grond, soms diep, soms nauwelijks onder de oppervlakte, en dan met grote aantallen bij elkaar. "Haal ze maar eens uit die vieze vette klei!" zult U zeggen. Oh, dat is niet zo moeilijk. Let maar op dat een ervaren veldbioloog op het wad altijd vergezeld zal zijn van een of meer zeven. Dan schept hij een flinke hoeveelheid klei in de zeven en dan maar spoelen jongens. Er blijken dan heus wel dieren op het wad te leven!

Wie goed in zijn oren knoopt dat de meeste zeedieren een verborgen bestaan leiden en dus zijn blikken onbescheiden in alle hoeken en gaatjes, spleten en holletjes laat ronddwalen is op het goede pad om ook inderdaad dieren te vinden. Langs de dijken waar stenen her en der verspreid liggen is het devies: stenen keren, wanneer je dieren wil bemachtigen. Krabben, vissen, keverslakken, alikruiken, wormen, tunicaten en zeesterren kunt U daar aantreffen. Misschien of wel zeker is niet iedere

steen raak, maar dat hindert niet. Stenen keren is een goede spieroefening, vooral wanneer het knapen van enkele honderden kilo's gaan worden. Echter een belangrijk verzoek en een tip in Uw en ons aller belang. Heeft U de buit onder de steen verzameld of bekeken: **KEER DAN DE STEEN WEER IN ZIJN OORSPRONKELIJKE STAND !!!** Dit is met hoofdletters getypt omdat het zo noodzakelijk is dat U daar goed aandenkt. Doet U het niet, dan vermoordt U vele vastzittende dieren, die aan de onderkant van de steen leven, maar nu in de blakerende zon weldra ten gronde gericht worden. De vaak prachtige wiergroei, die juist grote stenen en daarmee het gehele landschap zo decoratief maken gaan er ook aan wanneer U ze plotseling op hun kop laat liggen. Dier en plant zullen U dus dankbaar zijn, wanneer U ook in de laagwaternatuur geen roofbouw pleegt.

Bij ervaring hebben wij gezien hoe een prachtig laagwatergebied tot een ruïne werd, nadat het enkele dagen door een aantal touristen, die uit culinaire overwegingen op jacht waren, bezocht was. Zij hadden duchtig stenen gekeerd, maar alle stenen ook klakkeloos achter zich laten liggen. Zij hadden de buit binnen en na hen kwam de vloed.... in dit geval de zondvloed. Elke steen die je weer in zijn oude stand keerde leverde een ondragelijke stank van rottende wieren op.

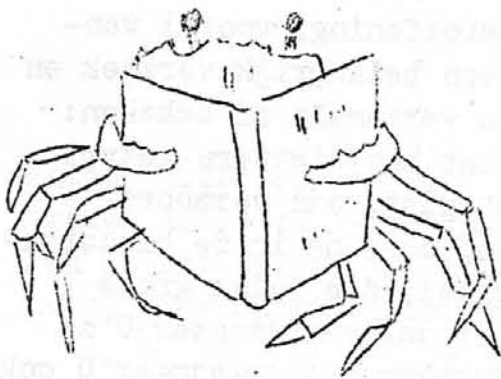
Laten we bedenken dat het niet aangaat dat we om een enkel visje te bemachtigen tientallen en misschien wel honderdtallen dieren vernietigen. Stenen dus twee maal keren: 1x heen en 1x terug. Anders zou ik er spijt van hebben U te hebben verteld dat U de meeste dieren onder stenen kunt verzamelen.

Vele dieren bezitten een enorme mimicry in vorm en kleur en ontsnappen gauw aan het ongeoefende oog. Vooral de dieren van de franse kusten hebben daar een handje van. Andere dieren daarentegen hebben juist opvallende kleuren en zij zijn het natuurlijk die door de beginners het eerst worden opgemerkt. Wanneer U gewapend met Uw kennis in het veld aan het werk bent, moet U ook de theorie eens aan de praktijk gaan toetsen. U kunt dan opmerken dat bepaalde dieren op bepaalde plaatsen NIET voorkomen en daarvan de oorzaak trachten te vinden. Zo zult U vanzelf de dierengemeenschap leren kennen die de hoogste zones bewoont, dus de gebieden die zelden of maar heel kort onder water komen, maar als tegenvoeters zult U dieren ontmoeten die het ten enmale verdraaien om ook maar even op het droge te verschijnen. Tussen deze twee uitersten leeft nog een arsenaal van dieren en wieren, heus niet zo maar schots en scheef door elkaar, maar elk weer gebonden aan een bepaalde zone.

Hoofdzaak van al het veldwerk is dat U niet alleen kijkende, maar ook werkelijk ziende rondwaalt. Veel buiten zijn, ook al schijnt de zon niet, is het parool. Misschien zijn de zee-aquarianers -uit hoofde van het feit dat hun aquarium meestal wel wat aanvulling nodig heeft- te veel ingesteld op het verzamelen van dieren en wieren en schiet het rustig bekijken en verzamelen met de ogen en de geest er vaak bij in. Misschien wordt er vaak wel eens een beetje roofbouw gepleegd, ook al draaien we de stenen dan weer netjes in hun oude stand terug. We behoeven toch eigenlijk niet altijd met een volle wijtas thuis te komen om de excursie geslaagd te noemen? Een beetje echt bewust genieten van de schoonheid van een roodwiertje, de koddige bewegingen van een kleine nijldige strandkrab, de driftige halen-wat-er-te-halen-valt-beweginkjes van de zeepokken, van de stilte rondom ons, van de typische wiergeuren of van de simpele glinstering van het vette wad, mag er toch zeker wel bij zijn.

We spreken meestal van natuur historie die we bedrijven. En dan kan ik maar niet loskomen van de gedachtenparallel vaderlandse of algemene historie waar we van de ene materiële veldtocht in de andere vallen. Neen liever dan als dragonders door de natuur te trekken wil ik dan maar liever spreken van natuurscultuur. Een beetje vreemd woord met erg veel u's er in. Ik hoop echter toch maar dat U dit scheve gebabbel en gemijmer van mij niet als een gedachtenkronkel wilt beschouwen.

Verder niets dan succes gewenst op Uw tochten door de natuur. Succes in alle opzichten. U weet nu hopenlijk waar en hoe U het zoeken moet.

CARCINUS IN ZIJN BOEKENHOEK

Wanneer we de drie te bespreken boeken op de weegschaal zouden leggen en ze naar hun gewicht zouden beoordelen, kwam het kleine, maar fijne

werkje:

COQUILLAGES MARINS door J. Arrecgros er magertjes af.

Dit nieuwe schelpenboekje, waarvan de deelnemers aan onze jongste studiereis naar Bretagne volop gebruik hebben gemaakt, is een echt zakboekje met zijn 11x15x0,8 cm. Het is echter inwendig wel zo voortreffelijk dat er voor dit boekje dat f 5,-- kost, niets dan lof overschiet.

In 193 kleurenfoto's worden evenzovele mollusken afgebeeld die langs de franse west- en zuidkust te vinden zijn.

Dank zij de goede kleurweergave kan de verzamelaar op de plaatjes determineren. Iedere schelp is van een kleine beschrijving voorzien. Voor in het boekje geeft de schrijver een simpele determinatietabel, waarbij de verzamelaar aan de vorm van de schelp de families kan bepalen. Een mooi en goed boekje dat alleen al bij het aanzien tot kopen doet besluiten.

Uitgave in de serie Petit Atlas, Librairie Payot, Lausanne.

Onze adverteerder heeft het menen wij in voorraad.

Niet direct klein en licht van stuk zijn Olifanten en het boek

OLIFANTEN door B. Bruins en C. van Doorn, met zijn stofomslag van olifantenhuid (cliche) boezemt ons ontzag in voor de dikhuiden. We kennen de olifanten uit de dierentuin. Nu ja, kennen, kennen. We kennen misschien het verschil tussen een Afrikaanse en een Indische olifant, maar dan houdt het ook op.

Nu wanneer U dit boeiende boek, dat door een journalist en een diergaardeman geschreven werd, gelezen hebt en dat is een genoegen op zich, is een olifant toch voor U wel iets meer geworden dan een dikhuid met slurf. De foto's zijn uniek, en de tekst getuigt van een warme liefde voor deze imponerende dieren.

Uitgave: D. van Sijn, Rotterdam. Prijs f 9,90

DE WONDERE NATUUR door BERTHA MORRIS PARKER.

Wanneer U dit boek met zijn ontelbaar aantal gekleurde afbeeldingen in een etalage ziet liggen of zo even vluchtig inbladert, denkt U bij U zelf: dat lijkt me een aardig boek voor de jeugd. Dan heeft U gelijk, maar wanneer U Uzelf niet meer tot de jeugd rekent, heeft U dit boek verkeerd beoordeeld, want ook wij "grote kinderen" hebben aan dit boek toch wel heel veel.

Het is namelijk zeker niet kinderachtig van opzet en de onderwerpen die aangeroerd worden, zijn onderwerpen waarmee we dagelijks te maken hebben, maar waarvan de behandeling en de illustrering juist zo apart zijn. Het is een bonte vaart door een natuur van protozoen, vlinders, schelpen, zoogdieren en vogels, wormen en vruchten en zaden en sterrenbeelden en fossielen. U moet het boek eens ter inzage vragen.

Heeft U opgroeiende kinderen, dan is dit het boek voor hen,

(en voor U en mij!, want ik zou niet graag zeggen
dat ik alles al wist wat er in staat!)

216 pagina's in groot formaat (21 x 29).

Wat zou het met zo'n leerboek prettig lesgeven zijn in de laagste klassen van de middelbare scholen. Dit boek MOET de liefde voor de natuur bij iedere lezer kunnen opwekken.

Prijs f 22,50. Uitgave Elsevier, Amsterdam.